

1896 jan. 2-án — 15°C hőmérséklet mellett ugyancsak a Fertő jegén — vagy 3 kilométernyire a parttól — újra fűrj került a tarisznyára, ezuttal jérceze. A talált fűrjek száma aránylag nagyobb, sem hogy azt hihetnők, hogy valamennyit őszi sebesülés tartotta vissza vidékünkön. Itt tehát csak igazi teelésről lehet szó, mi a fertőparti vadászok állítása szerint nem is megy ritkaság számba.*

Fölemlítem még, hogy ugyancsak jan. 2-án két mezei pacsirtát (*Alauda arvensis* L.) is láttam. Az egyiket vagy negyedfél kilométernyire a tómederben, a másikat a meleg forrás közelében.**

Uhlig Titusz.

Korai adatok a *Vanellus cristatus* L. tavaszi vonulásában.

Folyó évi febr. 2-ával kemény fagy s erős szélviharok után 4—5 napig tartó ragyogó tisztaságu, enyhe, tavaszi idő vette kezdetét az egész Balatonvidéken. Ez a hirtelen időváltozás élénk madárvonulással járt együtt. Egész napon többször hallatszott az *Anser segetum* Gm. csapatainak gágogása, melyek hosszú távollét után tömegesen lepték el a hótól megtisztult őszi vetéstáblákat; a hegyoldal borókafenyőbokrai közül (a hol 5—6 db. *Turdus merula* L. húzta ki az egész telet) a *Turdus pilaris* L. egy 10 db.-ból álló csapatát verte föl a kutya s e napon vonult el a szőlőhegyben tartózkodó néhány *Acanthis Linaria* L. is.

Még a délelött folyamán megjártam a fonyódi berket, hol még minden erősen télies szint viselt: élettelen, kihalt a táj, arasznyi volt a jég s a nádtorzsák közt fehérlő hepehupás hó még keményen daczolt a nap melegével. A hőmérő odahaza árnyékban + 9°C-t mutatott, künn a hatalmas jégmező hátán érezhetően hűvös volt a levegő. Már hazamenőben, kb. 180 m. magasságban a berekszálen egy magánosan É. Ny.-ról

* A fűrj teeléséről megemlékszik Frivaldszky «*Aves Hungariae*» című művében. Szerinte az 184^{5/6}-ik enyhe télen Pestmegyében, 184^{6/7}-ik évben Szent-Tornyán (Csongrádm.) teelt a fűrj.

** Magyarországra nézve a mezei pacsirta jegye már a $\leftarrow\ominus\rightarrow$ = helyenkint áttelelő.

Am 2-ten Jän. 1896 bei —15° C. Kälte ebenfalls auf dem Eise des Neufiedler-Sees, 3 Kilometer vom Ufer entfernt, stand abermals eine Wachtel auf und fiel, diesmal war es eine Henne.

Die Zahl der gefundenen Wachteln erlaubt es uns nicht annehmen zu können, daß sämtliche durch frühere Verwundung gezwungen würden, in unferren Gegenden zu verweilen. Es handelt sich hier also um ein wirkliches Ueberwintern, umso mehr, da nach Angabe hiesiger Jäger ähnliche Fälle keineswegs selten sind.*

Ich bemerke noch, ebenfalls am 2-ten Jän. auch zwei Feldlerchen (*Alauda arvensis* L.) erblickt zu haben. Die Eine etwa vierthhalb Kilometer einwärts im Seebecken, die Zweite unweit der warmen Quelle.**

Titus Uhlig.

Frühe Daten im Frühlingszuge des *Vanellus cristatus* L.

Am 2. Febr. l. Jahres folgte nach starkem Froste und gewaltigen Stürmen 4—5 Tage lang ein glänzend klares, mildes Frühlingswetter in der Plattenfeegegend. Dieser plöghlichen Wetterveränderung erfolgte ein lebhafter Vogelzug. Man vernahm den ganzen Tag das Schnattern der Schaaren von *Anser segetum* Gm., welche die schneefreien Herbst-Saatfelder schaarenweise bedeckten; von den Wachelerbüschen der Berglehne (wo 5—6 Stücke der *Turdus merula* L. sich den ganzen Winter hindurch aufhielten) stieß der Hund eine etwa 10 Köpfe zählende Schaar der *Turdus pilaris* L. heraus und am selben Tage zogen auch die wenigen *Acanthis linaria* L., die das Weingebiege bewohnten, ab.

Ich durchging noch im Laufe des Vormittags den Fonyóder Sumpf, wo noch alles ein echtes Winterbild zeigte; die Gegend war leblos, ausgestorben, das Eis von Dicke einer Spanne und der Schnee, der aus den Rohrwänden hervorglänzte, trogte noch der Sonnenwärme. Das Thermometer zeigte zu Hause im Schatten +9° C., im Freien über den mächtigen Eispiegel war die Temperatur empfindlich kälter. Schon im nach Hause gehen erblickte ich

* Das stellenweise Ueberwintern der Wachtel bestätigt Frivaldszky in seinem «*Aves Hungariae*». Nach seiner Angabe überwinterete die Wachtel im gelinden Winter 184^{5/6}-er Jahre im Comitate Pest, im Jahre 184^{6/7} bei Szent-Tornya (Com. Csongrád).

** Der Feldlerche wird mit Bezug auf Ungarn schon die biologische Bezeichnung $\leftarrow\ominus\rightarrow$ = stellenweise überwinternd, beigelegt.

D. K felé visszavonuló madarat vettem észre. Fehér tollazatu hasáról, szárnyszinezetéről s repüléséről rögtön felismertem benne a *Vanellus cristatus* L. egy példányát s bármennyire hihetetlenek lászott is a dolog, a messzelátó igazat adott s minden tévedést kizárt. A madár hangtalanul vonult, nem ereszkedett semmit s az említett irányt nyilegyenesen tartotta. Az adatot feljegyeztem, a következő napokon újra bejártam a berket s 2 napra rá, febr. 4-én a már olvadó jégről a zombékok közül láttam fölrepülni az első *Anas boschas* L.-párt. Febr. 12-ig aztán sem az egyik, sem a másik faj nem mutatkozott többé.

Tekintve, hogy *Fonyódon* elég szigorú volt az idei tél, az utóbbi adat is *korainak* mondható, az első pedig határozottan rendkívül *korai*. Azt hittem egyesegyedül leszek febr. 2-i adattommal s tényleg a 60 adatból levont országos közép szám a bibiczre nézve *márcz. 21*, az 1894. évben *márcz. 1*, s a legkorábbi adat ez évből a szegedi *febr. 23*. Tehát már 1894-ben az érkezés az országos közép számnál mindenütt 17—23 nappal korábbi s mégis ez év legkorábbi adata is az enyémhez képest *21 nappal késett*. Az 1895. évi tavaszi megfigyelések közt azonban már korábbi adatot is találtam, még a febr. 2-ánál is 23 nappal korábbit s ez a *kupinovoí jan. 19*-ről szóló, melyet a híres *Obedszka-Bara* mocsara mellett *Havliček József* észlelt. Ennél aligha akad korábbi adatunk, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a megfigyelés az 1894/5-i rendkívül szigorú s hosszú ideig tartó tél után történt. Jellemző, hogy mindakét esetben csak *egy* madár mutatkozott.

Kérdés, hogy az idei korai tavasszal milyen adatokat mutatnak majd fel a megfigyelések a bibiczre nézve. Saját megfigyelésemet s azt a körülményt tekintve, hogy márcz. 27-én már szedték e madár tojásait, tulnyomó részben korai adatokat merek jósolni, feltevésemre majd csak az idei tavaszi megfigyelések adhatják meg a döntő feleletet.

Szalay Lajos Elemér
a M. O. K. gyakornoka.

am Rande des Sumpfes einen einzelnen Vogel, der in einer Höhe von etwa 180 M. von N. W. gegen S. O. zusteuerte. Nach dem Flugbilde erkannte ich sofort ein Exemplar des *Vanellus cristatus* L. und so sehr mir die Sache unglaublich erschien, bestätigte dieselbe das Fernrohr, eine jede Täuschung ausschließend. Der Vogel zog lautlos hin, senkte sich nicht und hielt die angegebene Richtung schnurgerade ein. Ich notirte das Datum, beging am folgenden Tage den Sumpf aufs neue und 2 Tage darauf, am 4. Febr. erblickte ich das erste, von dem schon schmelzenden Eise aus dem Rohr sich erhebende Paar der *Anas boschas* L. Bis zum 12. Febr. zeigte sich keine der benannten Arten mehr.

Bedenkend, daß der heurige Winter in Fonyód ziemlich streng gewesen, kann auch das letztere Datum als ein frühes bezeichnet werden, das erstere ist aber unstreitig ein außerordentlich frühes. Ich glaubte mit dem Datum vom 2. Febr. allein zu stehen und thatsächlich ist das aus 60 Daten deducirte Landesmittel bezüglich des Kiebitz' der 21. März, für das Jahr 1894 der 1. März und das früheste Datum dieses Jahres der 23. Febr. u. z. aus Szegedin. Obwohl die Ankunft im Jahre 1894 überall mit 17—23 Tage vorausgeht, ist doch das früheste Datum im Vergleich zu meinem um 21 Tage verspätet. Unter den Beobachtungen vom Frühjahr 1895 fand ich aber ein noch früheres Datum, welches auch dem vom 2. Febr. um 23 Tage voraneilt; es ist vom 19. Jänner, aus Kupinowo, beobachtet von Joseph Havliček am berühmten Obedszka-Bara Sumpf. Ein noch früheres Datum finden wir schwerlich, besonders wenn wir es berücksichtigen, daß die Beobachtung nach dem außerordentlich strengen und langdauernden Winter des Jahres 1894/5 geschah. Interessant ist dabei, daß sich in beiden Fällen nur ein einziger Vogel zeigte.

Es ist die Frage, welche Daten uns das heurige zeitige Frühjahr bezüglich des Kiebitz' aufweisen wird. Aus eigener Beobachtung und aus dem Umstande, daß schon am 27. März die Eier desselben Vogels gefunden wurden, folgere ich auf ein überwiegend frühes Erscheinen, was aber erst die Beobachtungen bestätigen werden.

Ludwig Elemér v. Szalay,
Praktikant der U. D. C.